

"Kezembe temetem forró arcomat"

[1]

100 éve történt, hogy megpecsételődött Magyarország sorsa, erre emlékezünk. 1920-ban nem csak az országot szaggatta szét a trianoni békeszerződés, de milliók életét is, akik a „nagy háború” után a kis ország határain belül és kívül próbáltak meg érvényesülni, vagy leginkább túlélni. A JESZ új bemutatójához ez az évforduló adta az apropót. A készülődésről kérdeztem Mikuli Jánost, a színház igazgatóját, s egyben a darab rendezőjét.

- *Számon tartod, hányadik rendezésednél tartasz?*
- Szám szerint nem, de nagyjából a harminchoz közelít. Ahogy telnek az évek, ritkulnak a rendezések, mert egyre nehezebb belekezdeni. Minél több darab sorakozik mögöttem, annál több bennem a kérdés. Színházról, ízlésről, tudásról, generációs szakadékról.
- *Kikkel dolgozol együtt ezen a produkción?*
- Nagyrészt azzal a csapattal, akik a 2018/19-es évadban mutatkoztak be a *Puszibolt* című előadással. Mellettük van egy-két rutinosabb fiatal, akiket már több

darabban láthatott a közönség, és két régi oszlopos tag (Pásztó Renáta és Inhof László), akikkel szinte együtt kezdtem egyetemi színházi pályafutásomat. Ez a fajta folytonosság némileg áthidalja azt a nehézséget, amit rendezőként a JESZ-ben nehéz megélni: az egyetemisták jönnek, dolgozunk, elkezdődik egy fejlődési folyamat, aztán az ifjakat másfelé szólítja az élet, az egyetemisták elmennek. Azt is érzem, hogy egyre nagyobb lesz a generációs különbség köztem és a fiatalok között, más rugóra jár az agyuk, számukra más a szavak jelentése. Mégis, meglepetés volt számomra, hogy ez a csapat milyen alázattal állt a feladathoz, mennyire készségesek és fegyelmezettek voltak, nagyon jó együttműködés alakult ki a próbák során.

- *Nem először dolgozol együtt Kopeczky Péter zeneszerzővel, Hágen Zsuzsa koreográfussal és Herczig Zsófia látványtervezővel, egy jól összeszokott alkotócsapatról van szó.*
- Valóban, Zsófi már a kezdetekkor itt volt a JESZ-ben, Zsuzsával és Péterrel pedig akkor kezdődött a szorosabb együttműködés, amikor 2013-ban Csoóri Sándor *Halálra táncoltatott lány* c. darabját vittük színpadra, melyben nagyon hangsúlyos volt a zene és a mozgás. Jött aztán az *Örömöcskék, vétkecskék* (2016), majd a *Vérnász* (2017), most pedig ez. Óriási élmény és nagy öröm számomra, hogy sokszor még azt is értik, amit csak gondolok, és felkérésemre képesek csatasorba állni úgy, hogy teljesen egyfelé húzunk, emellett pedig mindannyian hozzáteszik a maguk önálló alkotói elképzeléseit.
- *Miben más ez a darab, mint a korábbiak?*
- Eleve különleges maga a téma, hisz nem előre megírt drámai szituációval vagy adaptációval kezdtem el dolgozni. A JESZ-ben volt már hasonló előadás (több is), mely adott témát járt körül különböző forrásszövegeket feldolgozva. Én az *Örömöcskék, vétkecskék*-ben, a szerelemet, és a párkapcsolatot állítottam a fókuszba népi gyűjtések tükrében. Ott bebizonyosodott, hogy nagyon jól tud működni egy kollázs-szerű szöveg erőteljes mozgásrendszerrel, zenével együtt. A formai elemek tehát megvoltak, ezúttal az évforduló kapcsán felmerülő történelmi téma az, ami inspirált.
- *Hogy állt össze az a szöveg, ami a színpadon elhangzik?*
- A vállalkozás szinte lehetetlen, tekintve, hogy nincs vége annak a dokumentumanyagoknak, amiből meríthetünk. A kiindulási alapot egy frissen megjelent forráskötet adta, a *Trianon arcai* (Libri, 2018). Aztán belevetettem magam a korabeli újságok, hirdetések, iskolai értesítők tanulmányozásába, több száz oldal forrásszöveget olvastam el irodalmi művek mellett és számtalan ütős mondattal találkoztam. Ezekből a részletekből válogattam össze közel 100 oldalt, ezután folyamatosan szűkítve állt össze az a 20 oldalas szöveg, mely a színpadon elhangzik.
- *A darab címe egy idézet egy fiatal nő visszaemlékezéséből. Miért pont ezt a mondatot választottad?*
- Azért, mert nagyon szuggesztíven kifejezi az ember elesettségét, ami leginkább jellemző volt arra a korszakra. Egyáltalán nem volt szándékom, hogy bármiféle politikátörténetet, világnézeti vitát felmutassak vagy latolgatásba, értékelésbe bocsátkozzak, ami a mai napig jellemzi a Trianonnal kapcsolatos közbeszédet. Emberi sorsokat akartam megjeleníteni, a maguk hétköznapi tragédiájával.
- *Mennyire lehet ilyen töredékszövegek alapján emberi sorsokat bemutatni?*
- Mélységeiben nyilván nem, de azt gondolom, hogy a megjelenített pillanatok is

nagyon erősek lehetnek. A felvillanó karakterek teljes kibontására nincs lehetőség, de egy-egy megszólalás, odafordulás, gesztus szuggesztív és hiteles megjelenítésébe sok minden sűríthető és elmondható. És ez a munka színészi szempontból is nagy kihívást jelent. Ebben a darabban nagyon fontos szerepe van az együtt-játéknak. A ritmus, a mozgások fegyelmezett színészi jelenlétet követelnek, és ez is nagyon fontos fázisa a színészmesterség tanulásának. Komoly kihívás tehát a társulatnak. Dolgozunk, és közeledik a bemutató. Hogy sikerül-e a száz évről, a történelemben létező emberről érvényeset mondanunk, ezt hamarosan megítélhetik a nézők.

2020. január 8.

Radnai Éva

művészeti titkár

Forrás

webcím: https://jesz.pte.hu/kezembe_temetem_forro_arcomat_2?theme=pte_akadaly_jesz_pte_hu

Hivatkozások

[1] https://jesz.pte.hu/sites/jesz.pte.hu/files/styles/large/public/dsc_6112_0.jpg?itok=LKnsUgyS